

مۇھەممەد ئەخمىدى

تەنھە تەننەقلەر

(بىر كۈپلىتىلىق شېئىرلار)

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

مۇھەممەد ئەخمەدى

تەنھا تەنقلەر

(بىر كۈپلەتلىق شېئىرلار)

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

مەسئۇل مۇھەررىرلىرى: ئەر كىن ئىبراھىم
ئىلغار جان سادىق
مەسئۇل كوررېكتورلىرى: ئابلىز ئابباس
ئىبادەت ياسىن
مۇقاۋىنى لايىھىلىگۈچى: مېرزات تاجى

تەنھا تىنىقلار

(بىر كۈپلىتىلىق شېئىرلار)
ئاپتورى: مۇھەممەد ئەخمىدى

*

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى نەشر قىلىپ تارقاتتى
(ئۈرۈمچى شەھىرى غالىبىيەت يولى 100 - قورۇ، پ: 830001)

ئۈرۈمچى باجياخۇ رەڭلىك باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى

ئۆلچىمى: 850×1168 م.م، 64 كەسلەم، باسما تاۋىقى: 2.5

2002 - يىل 10 - ئاي 1 - نەشرى

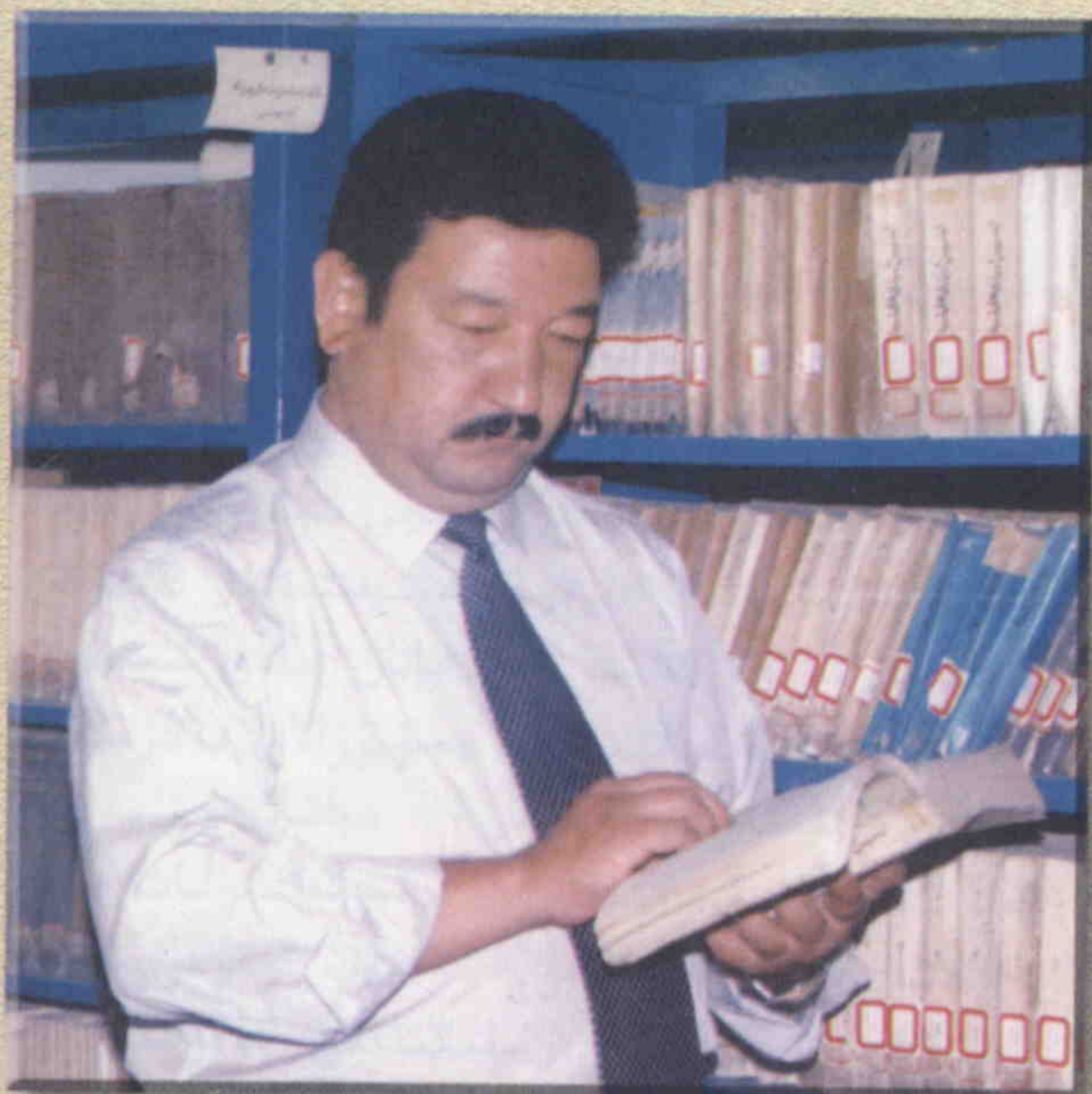
2002 - يىل 10 - ئاي 1 - بېسىلىشى

ISBN7-5371-4307-2/I • 2001

سانى: 1-3000

باھاسى: 5.00 يۈەن

بېسىلىشتا، تۈپلەشتە خاتالىق بولسا نەشرىياتىمىزغا ئەۋەتىڭ، تېگىشىپ بېرىمىز

مۇھەممەد ئەخمىدى

ئاپتوردىن

بالىلىق چاغلىرىمدا قەلبىمدە غەلىيان قوز-
غاپ مېنى ئارامسىز لاندۇرۇپ كەلگەن شېئىرىيەت-
نىڭ سەمىمىي ئىخلاسىمنى بولۇپ يۈرگىنىمگىمۇ
ئون يەتتە يىل بولۇپ قايتۇ. تۇنجى شېئىرىم ئېلان
قىلىنغاندىن تارتىپ ھازىرغىچە، يەتتە يۈز ئەللىك
پارچىدىن ئارتۇق شېئىر ۋە «جانان بىلەن ئېيتقان
ناخشىلار» (كوللېكتىپ)، «سۆيۈۋالاي مەڭزىڭگە
قۇياش» (شېئىرلار توپلىمى)، «باشلانغۇچ مەك-
تەپ ئوقۇغۇچىلىرى ئۈچۈن» (ئەدەبىيات يې-
تەكچىسى)، «باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇغۇچىلى-
رى (ئۇيغۇر تىلى) دەرسلىكىدىكى كۆنۈكمە ۋە
ئۇنىڭ ئۆلچەملىك جاۋابلىرى» قاتارلىق كىتابلى-
رىم نەشر قىلىنىپتۇ.

ئەدەبىي ئىجادىيەتكە، بولۇپمۇ شېئىرىيەتكە
چوڭقۇر مۇھەببەت باغلىغانلىقىم ئۈچۈنمىكىن ھەر
دەقىقە شېئىر ئىشقىدا مەجنۇنمەن.

مۇشۇ بىر قانچە يىل مابەينىدە ھايات سەرگۈ-
زەشتلىرىمنى بىر كۈپلىتىلىق شېئىرلارغا جەملىگە-
ندىم. بۇمۇ بىر توپلام بولۇپ قاپتۇ. كەڭ ئوقۇر-
مەنلەرگە سوۋغا قىلىش مەقسىتىدە دىققىتىڭلارغا
سۈندۈم.

2002 - يىل 8 - ئاينىڭ 21 - كۈنى

مۇندەرىجە

1	ياشلىق چېچەكلىرى
17	غايە — ئۈمىد تىۋىشلىرى
33	سۆيگۈ دوستلۇق تىۋىشلىرى
49	ۋاقىت، يادنامىلىرى
57	ئەخلاق بېزەكلىرى
83	ئۇدۇملار
93	بىلىم، ھۈنەر ئۈزۈندىلىرى
105	ھۈنەرۋەنلەرنىڭ سەلبىي سۈرەتلىرى
111	تۇرمۇش كۆرۈنۈشلەرى
131	ھەقىقەت، ۋەتەن ئەقىدىلىرى
137	تەبىئەت تۇيغۇلىرى

ياشلىقىم

بۇلۇتلارغا ئارتىپ تۈمەن ئارماننى،
چاقماق چىقىپ ئۆتكەن گۈزەل ياشلىقىم.
ئاخشاملىرى سۈتتەك ئايدىڭ كېچىدە،
لىرىك كۈيدىن پۈتكەن غەزەل ياشلىقىم.

شۇنداق يېتىلدىم

چىن تۆمۈرنىڭ مىسران قىلىچى
ۋۇجۇدۇمغا قوشقان ، جەسۇرلۇق .
چۆچەك ئاڭلاپ بولغانىدىم چوڭ
ھەم يېتىلدىم مانا غۇرۇرلۇق .

يىگىتلىكىم

دو قاللاردىن ، تۇساقلاردىن ئۆتتۈم مەن ،
شاش تۇلپاردەك كىشنەپ تۇرۇپ چاپچىدىم ،
مەنزىلىسىرى ئىنتىلگىنىم — يىگىتلىك ،
راھەت چۈشەپ جاپالاردىن قاچمىدىم .

نەقىش چەكتم ھاياتقا

ياشلىقتا نەقىش چەكتم ھاياتقا،
گۈل بولدى قەدەملىرىم سولمايدىغان.
جاپاننىڭ قەددى يادەك ئېگىلىدۇ،
ئالدىمدا، قاي بەخت بار كۈلمەيدىغان؟

ماۋزۇسىز

ئىشقى ئوتى لاۋۇلدىغاچ يۈرەكتە،
چۈشەندىم مەن، چۈشەنگەنسەن مېنىمۇ.
ئورمانلارنى ئاي ئەگىگەن شۇ ئاخشام
قىلغان سۆزۈڭ ئېسىمدە بار ھېلىمۇ.

قىز

ئۇ بەك يارقىن سېھىرلىك كىتاب،
تېخى ھېچكىم ئوقۇپ باقمىغان.
مىڭ قۇياشنى جەملىگەن ئاپتاپ،
ئاڭا ھەممە مەيدە قاقلىغان.

جۈرئىتىم

يار چىلىسا مېنى جەڭگاھقا،
شۇ ھامانلا بولالايمەن تەل.
لەھەتكىمۇ كىرىمەن ھەتتا،
ھەم تۈنلەردە بولىمەن مەشئەل.

ئويلايدىغىنىم

ھايات گۈلۈم بەرق ئۇرسا، ئېچىلسا،
خۇش ھىدلىرى مىليون دىلغا چېچىلسا،
تېتىك روھىم يۇلتۇزلارغا قېتىلسا،
كۆز نۇرلىرىم ساداق بولۇپ ئېتىلسا.

ياشلىقىمدا

ماراپ ياشلىق روجەكلىرىدىن،
يۇلقۇندۇ شاش ئىستەكلىرىم.
ئاشۇ تالاي ئىستەكلەر ئارا
نۇر چاچىدۇ قۇتلۇق ئىزلىرىم.

مېنىڭ ناخشام

يەكۈنى شۇ ياشلىق ھاياتنىڭ،
«ئادەم مۇھەببەت دەھشەتلىك ئېقىن» .
شۇ ناخشىنى توۋلىغان پېتى،
بوسۇغاڭغا كېلىمەن يېقىن .

ئۈمىدسىزلىك

ۋەسلىگە يەتمەي تۇرۇپ سۆيىدۇم دېمە،
لەۋزىگە باقمايلا ھەم كۆيىدۇم دېمە.
چېھرىنى بولمايدۇ دەملەپ ئىچكىلى،
تۇتسا ئاجىزلىق خۇيۇڭ ئۆلدۈم دېمە.

خىسلىتىم

كۆڭلۈمنى بىر بۈيۈك تاشقا بىلىدىم،
قايناق ھېس ئەۋجىنى سۇغا چېلىدىم.
رەقىپكە مىڭ تاغار لەنەت ياغدۇرۇپ،
دوستلارغا ھەر جايدا نۇسرەت تىلىدىم.

سەپەر قىلدىم

مەن ئۇيۇققا سوزدۇم قولۇمنى
ئارزۇلىرىم بولغاندا قوبۇل .
كۆرگىنىمدە پارلاق يولۇمنى ،
سەپەر قىلدىم قۇياشقا ئۇدۇل .

ئۇيغۇر قىزى

ئەگىم ئايغا ئوخشايدۇ قېشىڭ،
تۈندە روشەن نۇر چېچىپ تۇرغان.
مېھرىڭ بىلەن مېھرىم تۇتاشتى،
ئاشىقىڭمەن ساڭا تىۋىنغان.

ياشاش لوگىكام

ھاياتتا ئىنساندەك ياشىدىم پەقەت،
نى گۈزەل ئارمانغا بولۇپ قوشكىزەك.
خەلقىمنىڭ قەلبىدە قالسا پاك نامىم
ماڭا بۇ دۇنيادا زور بەخت دېمەك.

خىيالىم

ھەر دائىم پالتاڭغا ساپ بولغۇم كېلۇر ،
كۆڭلۈڭنى ئاچارغا داپ بولغۇم كېلۇر .
چاشقاننىڭ ئۇۋىسى بولساممۇ مەيلى ،
گۈلە - قاق ، جىگدەڭگە قاپ بولغۇم كېلۇر .

ئوت ئىچىدە تاۋلىنىش

يۇلتۇزلارنى قوينۇمغا سېلىپ،
يۈرەلەيمەن ئايدىڭ كېچىدە. ئالاقىمىلاي،
دىلدا ئۇنى مۇكەررەم بىلىپ،
تاۋلىنىمەن ئوتنىڭ ئىچىدە. ئىسسىق

تەلمۈرۈش

ياشىدىم بىر تالاي غەمىنىڭ ئىچىدە،
دوڭاللار دۇچ كەلسە گاھى مۇدۈرۈپ.
چاڭقىدىم تومۇزنىڭ ئاپتاپلىرىدا،
دەرىخا! بىر تامچە سۇغا تەلمۈرۈپ.

تېڭىرقاش

ئۈمىدىنىڭ كۆزىدىن تۇغۇلدۇم يىغلاپ،
كەتتىغۇ يۈرەكنى بىر دەرد غاجىلاپ.
دەرىخا! ئالدىمدا يوللار بەك تولا،
قايسىسى پارلايدۇ، بولمىدىم تاللاپ.

ئىنتىلىش

گۈل تېرىپ ئۆتتۈم ھاياتقا گۈل تېرىپ،
پەن - ئىجادنىڭ قىزلىرىغا دىل بېرىپ.
بولسىمۇ گەر غايىگە يەتمەك قىيىن،
ياشىدىم تاغلارغا دائىم ئىنتىلىپ.

ئەتەم گۈزەل

قەرەللىك ئاتمىدىم بىر ئوق يېتىپ ۋەسلىمگە -
ۋەسلىمگە ،
پەقەت قويمايدۇ ۋىجداننىمكى ھەر ئىشلاردا تەس -
لىمگە .
بولۇر جەزمەن گۈزەل ئەتەم ھامان پارلاق يولۇم
داغدام ،
يېتەرمەن ساپ ئەقىل بىرلە باھار پەسلىمگە -
پەسلىمگە .

ئىرادەم

ئىرادىلىك يىگىت بولدۇم ئاتامدەك،
مەنىلەرگە تولدۇرىمەن ھاياتنى.
بۇلۇت يېرىپ تۇمانلارنى بۆسىمەن،
غۇرۇر ماڭا بەرگەن ئاشۇ قاناتنى.

ئارزۇيۇم

شۇرغان، جۇدۇنلۇق - سوغۇق قىشتىمۇ،
كۆچەتلەر چېچەكلەپ مېۋە بەرسىكەن.
ئىجادىم دەرىخى كۆكلەپ شۇ كەبى
نەۋرە ھەم پەۋرەمگە مىراس قالسىكەن.

غايە ئۇرۇقى

ھەر قەلبىنىڭ ئېتىزىغا ئۆز گىچە ،
چېچىلىدۇ بىر غايىنىڭ ئۇرۇقى .
ئېغىز تېگىپ مېۋىسىگە كۈز گىچە ،
دىلنى مەپتۇن قىلار ھەتتا پۇرىقى .

ئويلايدىغىنىم

ئاچاي دەيمەن غاپىللارنىڭ كۆزىنى،
ئۆز ئەقلىمنى كۆكتە پەرۋاز قىلدۇرۇپ.
غەپلەت چۈشەپ ياتقانلارنى ئويغاتسام،
ئوڭ - سولۇمنى قىزىلگۈلگە تولدۇرۇپ.

تىلەيدىغىنىم

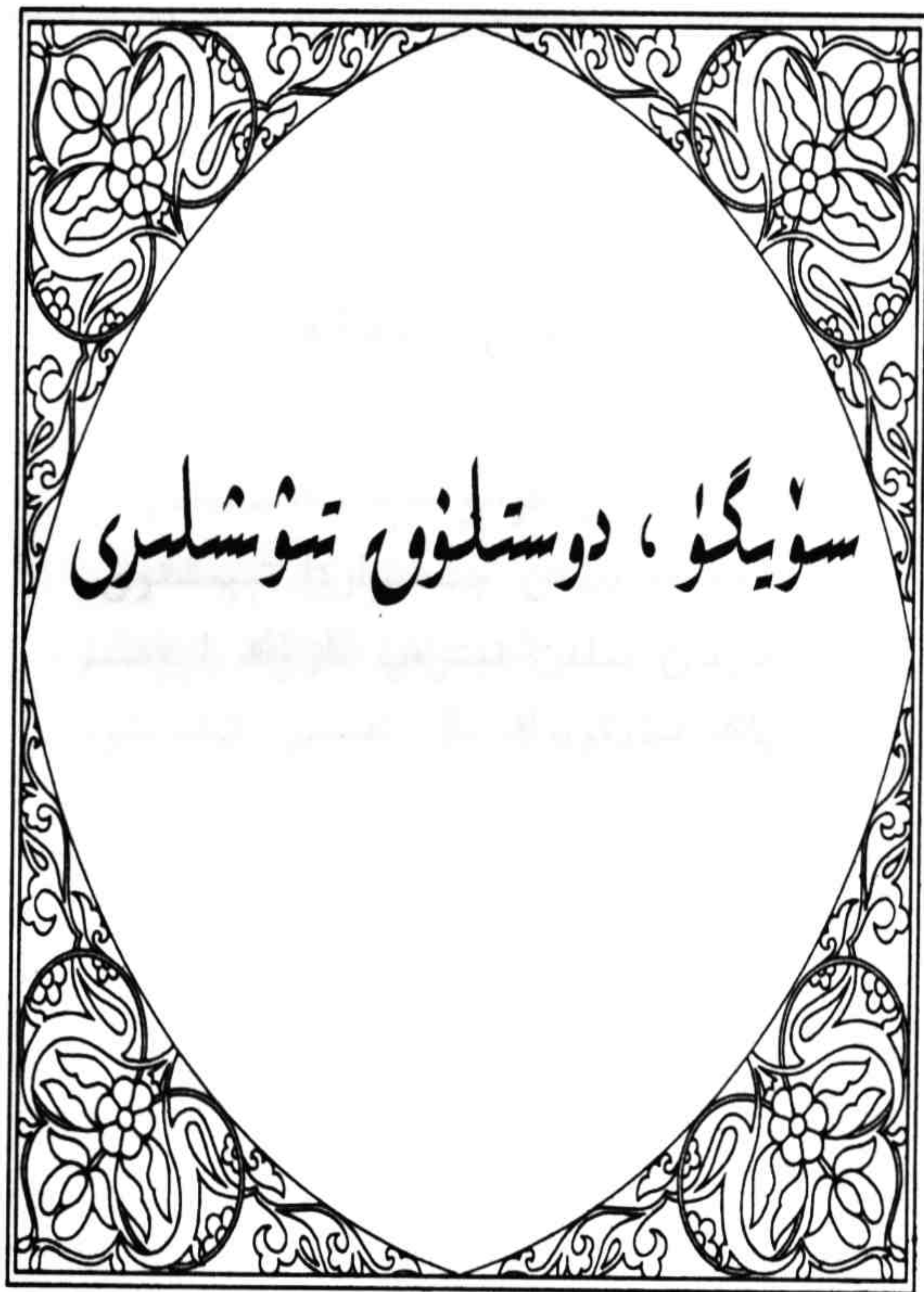
كۆز ئېچىپ دۇنياغا تىلىدىم شۇنى،
ئاۋامنىڭ قەلبىدە يادلانسا نامىم.
مەيلىلا ئەبەدىي يالقۇن چىقىرىپ،
كۆيسە بەس خۇشاللىق، ھاياتلىق شامىم.

گۈل ئىشقى

قەبرەمدىمۇ ئۈنسە رەيھانگۈل
ھاياتىمدىن بېشارەت بېرىپ.
گۈل ئىشقىدا سايرايدۇ بۆلبۈل
يار ۋەسلىگە يەتكەندە غېرىپ.

يورۇقلۇق ئۈچۈن

چىلىغانغا قەدەر خورازلار ،
يۈدۈپ ماڭدىم قۇياشنى مەغرۇر .
ئۇپۇقىغا ئاتتىم ئۈمىدىنىڭ ،
چاچراپ چىقتى ئۈندىن ئوتقاش نۇر .

تۇنجى سۆيگۈ

يۇلتۇزىمىز قوشۇلغاندا ئاسماندا ،
سېنىڭ بىلەن چىمەنزاردا تېپىشتۇق .
ئارمان بىلەن تىترەپ نازۇك لېۋىمىز ،
پاك سۆيگۈنىڭ بال تەمىنى تېتىشتۇق .

بولدى بەس

چۈش ئىلكىدە خىيالىمدىن كەچكەنلەر،
مۇھەببەتتىن مۇھەببەتكە، كۆچكەنلەر.
ئەمدى مېنىڭ چۈشۈمگىمۇ كىرمەڭلار،
خۇپىيانە كۆڭلۈمنى خۇش ئەتكەنلەر.

ئۆتمۈشنى ئەسلەش

سۆزلەرسەنمۇ تۈندە ئۆكسۈپ ياش تۆكۈپ،
خىيالىڭغا كېلىپ قالسام سۆيگەننى.
سۈرىتىمگە قاراپ كۈندە نەچچە رەت،
ئادەت ياشلىق چاغ قولىتۇقلىشىپ يۈرگەننى.

گۈزىلىم

سەن ئاناڭغا دېگىن گۈزىلىم،
سەيلىمىزگە بەرسۇن ئىجازەت.
ھەر قەدەمگە تىلىسۇن مىڭ قۇت،
بەختىمىزگە جۈپ بولسۇن سۈلكەت.

ھايات پەيزى

چىن سۆيگۈدىن شاخلايدۇ يۈرەك ،
مىڭ ئارماننى باغرىغا تېڭىپ ،
ھايات پەيزى شاشلايدۇ ، دېمەك ،
تومۇرلارغا قان بولۇپ سىڭىپ .

ھىجران

دىدارلىشىش بولمىدى نېسىپ،
ھىجراننىڭدا يىغلايدۇ يۈرەك.
قىسمەتلەرگە ئىست ۋاي ئىست،
زۇلۇم ئىكەن ئىنسانغا كۆپەك.

سۆيگۈ تېرىمەن

كەڭ جاھانغا سۆيگۈ تېرىمەن ،
سۆيگۈلىرىم ئۈنەر بولۇپ گۈل .
سۆيۈپ ياشاپ سۆيۈپ قېرىمەن ،
گۈل شېخىدا سايىرىتىپ بۇلبۇل .

خيالىمدىن كېچىدۇ

كېچىلىرى ئاسماندا،
جىمىرلايدۇ يۇلتۇزلار.
خيالىمدىن كەتمەيدۇ،
پەرىزاتتەك ئۇز قىزلار.

ئېھتىمال

چىمەنزار يايلاقتا پادا باقار قىز،
قولدا يىگىتكە تىككەن كەشتىسى.
ئېھتىمال شۇ كەشتە بىلەن باغلىنار
جۈپ يۈرەك تارىسى - قەلب رىشتىسى.

يۈرەك

دوستنى ھەم رەقىبنى تونۇيدۇ يۈرەك،
ساداقەت بابىدا سىنالىسا ئۇزاق.
سۇ ئىچمەس بىر ئۆستەڭ، ئېرىقتا ھەتتا،
بىر ۋەھشىي بۆرە ھەم ياۋاش قوزچاق.

مۇھەببەت

قىلىپ ئىزھار سۆيگۈ قىز - يىگىت،
ۋىلىق - ۋىلىق كۈلىدۇ خۇشخۇي.
باغلار ئارا ئېچىلغان گۈلدەك،
تارقىتىدۇ ئەتراپقا ھىد - بۇي.

يامان بولدى

تونۇشمىساق بوپتىكەن ئەسلىي ،
يامان بولدى تونۇشقىنىمىز .
يۈرەكلەرگە يۈكلەپ شېرىن دەرت ،
ئۆزىمىزنى ئۇتتۇغىنىمىز .

مۇھەببەت

بوشلۇق ئارا ئاتتىم ئۆزۈمنى،
تىنىقىمدىن گۈلدۈرلىدى كۆك.
زېمىن ئۆزرە تىكتىم كۆزۈمنى،
ئېغىر بولغاچ ئۇ يۈكلىگەن يۈك.

ئىسىت

يارىم مەندىن ئۈمد ئۈزۈپ كەتتىلەر،
(ئېھتىمالىم مۇرادىغا يەتتىلەر).
ئۇزۇن بولدى ئىشقى ئوتىدا نىمجانمەن،
بۇ ئاھ بىرلە كۆڭلۈمنى غەش ئەتتىلەر.

وَاقِيتْ يَادِنَا مَلِيسِي

ۋاقىت

ۋاقىت ئۈنۈم، قەدىرلىسە كىم ئۇنى،
پاتمان - پاتمان ئىجادىيەت يارىتار.
ئۆز ئەجرىدىن ئېچىلدۇرۇپ گۈللەرنى،
دىماغلارغا خوش پۇراقلار تارتار.

كۈن ۋە تۈن

تۈن جاھاننى ئۇخلاتماق بولۇپ،
قايقارا كىر يوتقاننى ياپتى.
ئويغاتماق بولۇپ، ئەكسىچە كۈن،
ئالتۇن تەڭگە چاققۇلار چاچتى.

ئۈچ خوجاينى

ئاي ئۆتەر، كۈن ئۆتەر، يىللارمۇ ئۆتەر،
ياشلىقنى ئەپ قاچار بۇ ئۈچ خوجاينى.
چىڭ تۇتماي ئەكسىچە بوش قويساق ئۇنى،
ھاياتنىڭ گۈلىنى قىسش نىئاىتى.

بۇ — مېنىڭ ئۆمرۈم

قاتلىدى ئۈچ ئوننى ئۆمرۈم بەيگىدە،
ئارقىدا قالدى تۈمەن مىڭ ئىزدېمەڭ.
سىلكىسە ئەقلىم قۇشى كۆكلەردە پەر،
ئېچىلۇر ئالدىمدا سانسىز گۈل — چېچەك.

كېچە

قارا زەرباب توننى كىيىپ
ياتىدۇ ئورمان،
تاڭ ۋەسلىنى چىلاپ خورازلار،
بوغىزىدىن تۆكىدۇ ۋولقان.

مېنىڭ نىشانەم

تۇرسا دائىم گەجگەمدىن بېسىپ
ۋەزنى ئېغىر تۇرمۇشنىڭ يۈكى.
ھامان ئالغا چامداپ بارىمەن،
چىللاپ تۇرار ۋاقىت گۈدۈكى.

جان بېقىش

ئەزەلدىنلا مېنىڭ كەسپىم - كۈتكەن خۇيۇم شۇ،
باشلىقىمغا ياخشىلارنى زورلاپ چاقىمەن.
شۇ ۋەجىدىن يۈزۈم يورۇق، ئىشلىرىم راۋان،
باشقىلارنىڭ گېپى بىكار جاننى باقىمەن.

تەقدىر

كۆزلىرىمنىڭ نۇرى ئۆچتى سەت بولدۇم،
ئورۇقلارغا غىزا بولدۇم، ئەت بولدۇم.
بالامغىمۇ سۆزۈم ئۆتمەس بوپ قالدى،
دېمەك مانا ھەممە ئىشتا لەت بولدۇم.

سەمىڭلارغا سېلىپ قويماي

بىر قەدەمنى پەقەت ئارتۇق باسمىدىم،
مۇساپەمدە لېكىن قىردىن ئاشمىدىم.
كۆۋەجىدىم، بۇلدۇقلىدىم بۇلاقتەك
ياكى بىر رەت راسا قايناپ تاشمىدىم.

مىزانىم

ياخشىنىڭ قىلغان سۆزىنى ئاڭلىدىم،
ئاڭلىدىمىيۇ خىسلىتىنى داڭلىدىم.
مەن بەخت ئىزلەپ يۈرەرمەن ھەر زامان،
ئەشۇ يولدىن ھېچقاچقا قايمىدىم.

قىممەت ۋە ھۆرمەت

تىرىك جانغا ھەر بىر نەرسىنىڭ
بىلىنىدۇ قەدىر - قىممىتى.
شۇندا ئاڭا ئەجىر سىڭدۈرگەن
مېھنەتكەشنىڭ بولار ھۆرمىتى.

ھاياتىمدا

ياخشىلار قىلسا نەسىۋەت ئاڭلىدىم،
چىن ئەقىدە - خىسلىتىنى داڭلىدىم.
گەر خۇشامەت سازىنى چالسا بىراق،
ئاڭا مەن تەڭكەش بولۇپ شادلانمىدىم.

تۆرۋە پەگاھ

چىققىنىم راست كۆپ قېتىم تۆرگىمۇ،
چۈشكىنىمنى بىر دېمەككە، پەگاھقىمۇ.
بايقسام بىلمەپتىمەن ئەل قەدرىنى،
پاكتىم يوق بولدى ھەق داۋاغىمۇ.

بىر «شائىر» غا

ھېچ بەرمەيسەن باشقىلارغا گەپ،
قويە، ئۇنداق ئەزمەگنى ئاداش.
ھەر سورۇندا زېرىكتۇق سەندىن،
ئەزمە ئۇنداق ئەزمەگنى ئاداش.

ھەي، بەزىلەر

ئىت شۇنداق يۈزىدە تۈكى بار مەخلۇق
چىشلەيدۇ ئىگىسىنى قاۋاپ تۇرۇپ.
شۇ يوسۇن بەزىلەر بار ئارىمىزدا،
ئالدىۇ پاقالچاقتىن قاراپ تۇرۇپ.

پەرۋاسىزلىق

ماختىغانغا كەتتىم كۆكتە ئۇچۇپ،
پۈۋلىگەنگە قالمىدىم ياكى ئۇچۇپ.
ۋەزنىم ئېغىر ئۆزۈمدەكلا قامەتلىك،
ئەل ئىچىگە شۇ سەۋەب كەتتىم چۆكۈپ.

سېلىشتۇرما

شەپەرەڭلەر نۇرنى كۆرسە زارلايدۇ،
پەرۋانلەر ئەپسۇس ئۇنى خالايدۇ.
ئۇ شەپەرەڭ، ئۇ پەرۋانە،
ھەر ئىككىسى ئۆز نەسلىدىن تانمايدۇ.

كونا خۇيۇم

كونا خۇيۇم قوزغىلىپ بىردىن،
ياۋاشلارنىڭ مىندىم بويىنىغا.
يىلان بولۇپ چاقتىم بەزىدە،
تۇيدۇرماستىن كىرىپ قويىنىغا.

خۇشامەتچى

سەن خۇشامەت تونىنى كىيدىڭ بەلەن،
ماسلىشىپ قالدى ئۆزۈڭگە «ئۆز بەدەن» .
چۈشسەن ئاخىر پۇشايمان غارىغا،
ئۆز - ئۆزۈڭچە ماختىنىپ يۈرگەن بىلەن .

نەپ

ياخشىنى چاقتىم يامانغا پەش قىلىپ،
كۆيدۈرۈپ ئىچىدە ئوتنى «مەش» قىلىپ.
ھەر قاچان نەپنى ئۆزۈم ئالدىم بەلەن،
كۈزدە ئالغاندەك ھوسۇلنى چەش قىلىپ.

ھەسەتخور

باشقىلارنىڭ بەختىنى كۆرەلمەيسەن ھەسەتخور،
شېرىن ھايات پەيزىنى سۈرەلمەيسەن ھەسەتخور.
ئىچىڭ قارا يۈزۈڭدەك، پاكىت دېگەن پاكىت ئۇ،
زارلىساڭمۇ ئەلگە نەپ بېرەلمەيسەن ھەسەتخور.

تۈلكە ۋە كۈلكە

تۈلكىنىڭ داپ چالغىنى — پەسكەشلىكى،
ئاغزىدا ھىجايغىنى — دىلكەشلىكى.
ماختىسا ئالدىمدا مېنى دوست بىلىپ،
قوزغىلار شۈدەم كۆڭۈلىنىڭ غەشلىكى.

پىخسىق

ئۆز ئۆيۈڭدە تۈتۈن چىقماس مۇرىدىن،
چاي ئىچسەڭمۇ شەپە يوققۇ مۇرىدىن.
ئۆزۈڭ يەپلا ئۆزگىگە نەپ بەرمەيسەن،
ئايرىلمايسەن سىرتتا سومكا - كورىدىن.

ماختىنىش

ماختىنىمەن بىر كىلو ئىچىپ،
ئەل ئالدىدا قانغۇچە ھەيھات.
سوئال قويدۇم ئۆزۈمگە ئاخىر،
«سەن قانچىلىك چىقاردىڭ قانات؟»

مېنىڭ پەرقىم

ياخشىلارنىڭ كۆڭلىدەك ئىچىلغىنىم - ئېچىلغان،
رەزىللىككە ئوق بولۇپ ئېتىلغىنىم ئېتىلغان.
ئايرىپ ھەردەم ھاياتتا ياخشى بىلەن ياماننى،
مەردانلارنىڭ سېپىگە قېتىلغىنىم قېتىلغان.

ئەمەل تەمەسى

سوراپ قالدىم دوستۇمدىن شۇنى :
سەن جاھاندا ياشىدىڭ قانداق ؟
تاپان يالاپ ئېرىشكىنىڭ ھەق ،
شوتا قويۇپ چىققىنىڭ قونداق .

جېدەلخور

ھەممە ئەيىپ بولسىمۇ گەر ئۆزۈڭدە،
دائىم شۇنداق ئار - نومۇسنى ساتىسەن.
باشقىلارغا خەنجەر - پىچاق تەڭلەپلا،
ھاكاۋۇرلۇق پاتىقىغا پاتىسەن.

ئاپىرىن

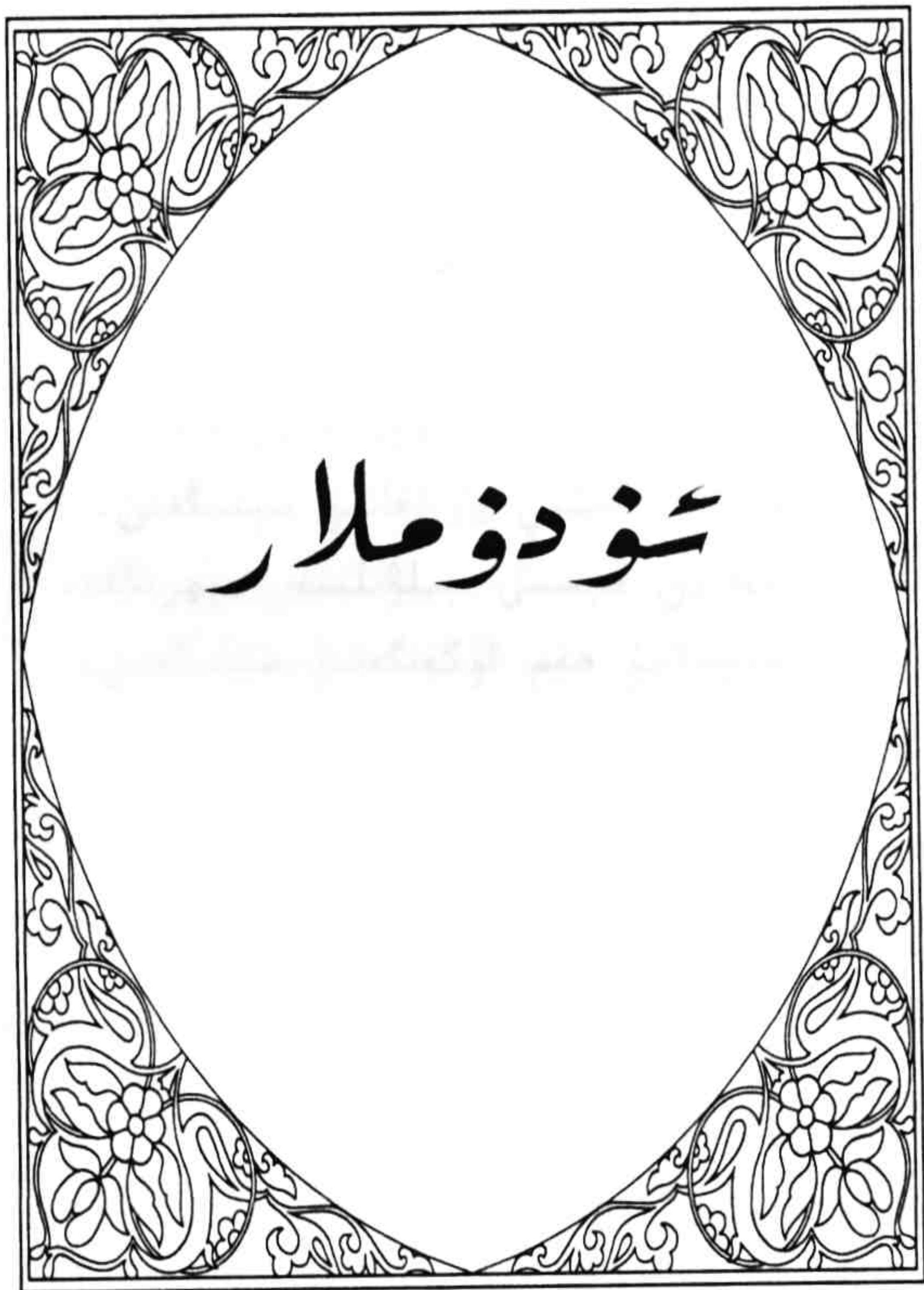
ئانا دەرەخ تۈۋىگە ياپراق،
شوخلۇقىدىن ئۆزىنى ئاتتى.
ھاياتلىقنى بەرگەن يىلتىزنىڭ،
تۈۋىگە ئۇ سىڭىپلا كەتتى.

مېنىڭ خۇيۇم

مەن دادامنىڭ جۇۋىسىدا تەرلەندىم،
تاپقىنىدا، ئالقىنىدا پەرلەندىم.
مۇشۇ خۇيۇم ئۆزىگە بەك ياقىدۇ،
پەرداز بىلەن ئالتۇن ھەلدە ھەللەندىم.

غۇرۇر

قايناملارغا كىرسەممۇ ھەتتا،
غۇلاچ تاشلاپ ئۈزۈمەن مەغرۇر،
تاشلانساممۇ كۆيمەيمەن ئوتتا،
كۆيمەسلىكىم ئەسلىي ئۇ غۇرۇر.

ئۇدۇملار

دادا

تاڭ سۈرىتى ناماياندۇر چېهرىڭدە،
قۇياش ئەسلى يارالغانمۇ سېنىڭدىن.
شادلىق ھېسسى جىلۋىلىنەر مېھرىڭدە،
چېچەكمۇ ھەم ئۆگەنگەنمۇ سېنىڭدىن،

ئانا

قولۇڭدا بار ئۆزگىچە بىر تەم،
ئەتسەڭمۇ گەر يوبدان، سۇيۇقئاش.
سەجىدەقىلاي ساڭا مىڭ مەرتەم،
ئايغىڭدا ئېگىپ تۇرۇپ باش.

مۇئەللىمەن

مۇئەللىمەن قولۇمدا كىتاب،
ئۇندىن گۆھەر - ئۈنچە سۈزىمەن.
كۆچەتلىرىم ئالسا ئۇندىن نەپ،
ۋۇجۇدۇمدا شادلىق سېزىمەن.

ئەپسۇسلىنىش

ئۆزۈڭ ئىدىڭ بىر چىنار مەزمۇت،
نۇر ئەمگەنتى بەرگىڭ قۇياشتىن.
خالىي ئەمەس ياشلىق چاغلىرىم،
جېنىم دادا كۆڭۈل ئاياشتىن.

مويىسىپىتلەر

ئالدىڭلاردىن توغرا ئۆتۈش ئۇياتتۇر،
بىز سىلەرنىڭ ئېچىلدۇرغان گۈلۈڭلار.
كۆكرەك كېرىپ ئايغا سەپەر باشلىساق،
ئاپىرىن دەپ پەخىرلىنىپ كۈلۈڭلار.

قۇياش ئانام

ئەسلى ئۆزۈم تاڭدا تۇغۇلغاچ ،
نۇرغا ئاشىق پۈتكۈل ھۈجەيرەم .
ھايات ماڭا قىممەتلىك بولغاچ ،
قۇياش ئانام - ئانام مۆھتەرەم .

ساھىل

قارىچۇقىدا ئەزىز ئانامنىڭ،
شەبنەم كەبى پاك قەترىنىڭ ھاسىلى.
بەرگەچ ماڭا يۈرىكىنى، مېھرىنى،
مەۋجۇت ئۇندا مۇھەببەتنىڭ ساھىلى.

ئۇستاز

زىمىستاندا چۈشكەن ئاشۇ ئاق چېچەك،
سەن تۈزۈتقان ئاپئاق بورىنىڭ ئۆزىمۇ؟
ئاي شولىسى گۇۋاھ بولغان شۇ ئەمگەك،
باھار پەسلى ئېچىلغان گۈل ھىدىمۇ؟

ئۈزۈمگە رىغبەت

تۆك تەرىڭنى ئىجاد يولىدا،
مۈشكۈللەرنى، تاشلا ئاغدۇرۇپ.
ئەل بېشىدا كۆتۈرەر شۇ چاغ،
ساڭا ھۆرمەت - ئالقىش ياغدۇرۇپ.

شائىر دېگەن

شائىر دېگەن ئوت-ئاتەش، لاۋۇلدىغان يۈرىكى،
ياغاريۈكسەك ئەجرىگە ئەلنىڭ ھۆرمەت ئالقىشى.
شائىردىگەن قۇياش، ئاي، نۇردەك ئوتلۇق تىلىكى،
ئەقلى ئۇنىڭ بىر يۇلتۇز، مەڭگۈلۈكتۈر چاقنىشى.

مۇبادا

ئىجاد، مېھنەت بىلەن ئۆتكەن ھاياتنى،
خوپ مەنىلىك ھايات دەيمەن ئۆزۈممۇ.
تەر ئاققۇزماي، ئەجىر قىلماي مۇبادا،
ئۆلۈپ كەتسەم يۈمۈلمايدۇ كۆزۈممۇ.

نادامەت

يەتمىدىم مەقسەت - مۇرادقا ياش تۇرۇپ،
يەي دېسەم توققۇزى تەل، نان-ئاش تۇرۇپ.
ئۆزگىلەر كەتتى يىراقلاپ بەيگىدە،
نە سەۋەبكىن (مەندىمۇ بىر باش تۇرۇپ).

ئەخمەقلىق

ئېگىز شوتا تىكلەي دېدىم ئاسمانغا،
لېكىن چامىم - ئەقلىم ئاڭا يەتمىدى.
ئەخمەقلىقىم بىلىندى ئۆز - ئۆزۈمگە،
بۇ خىالىم پەقەت دىلدىن كەتمىدى.

پەن ئۈچۈن

زۆھرانىڭ ئىشىقىدا كۆيگەن تاھىردەك،
مەن ئىلىم چۆلىنى كەزگەن دىۋانە.
نۇر ئۈچۈن قەسىدە يازغان شائىردەك،
چىراغقا ئۆزۈمنى ئۇرغان پەرۋانە.

بىلىم - كۈچ

مۇشتى زور يېڭىدۇ پەقەت بىرىنى،
بىلىملىك ئەكسىچە نەچچە ئون مىڭنى.
شۇڭلاشقا بىلىم ئال بار زېھنىڭ بىلەن،
رازى قىل ھەر زامان ۋەتەن، خەلقىڭنى.

بۇرچۇم

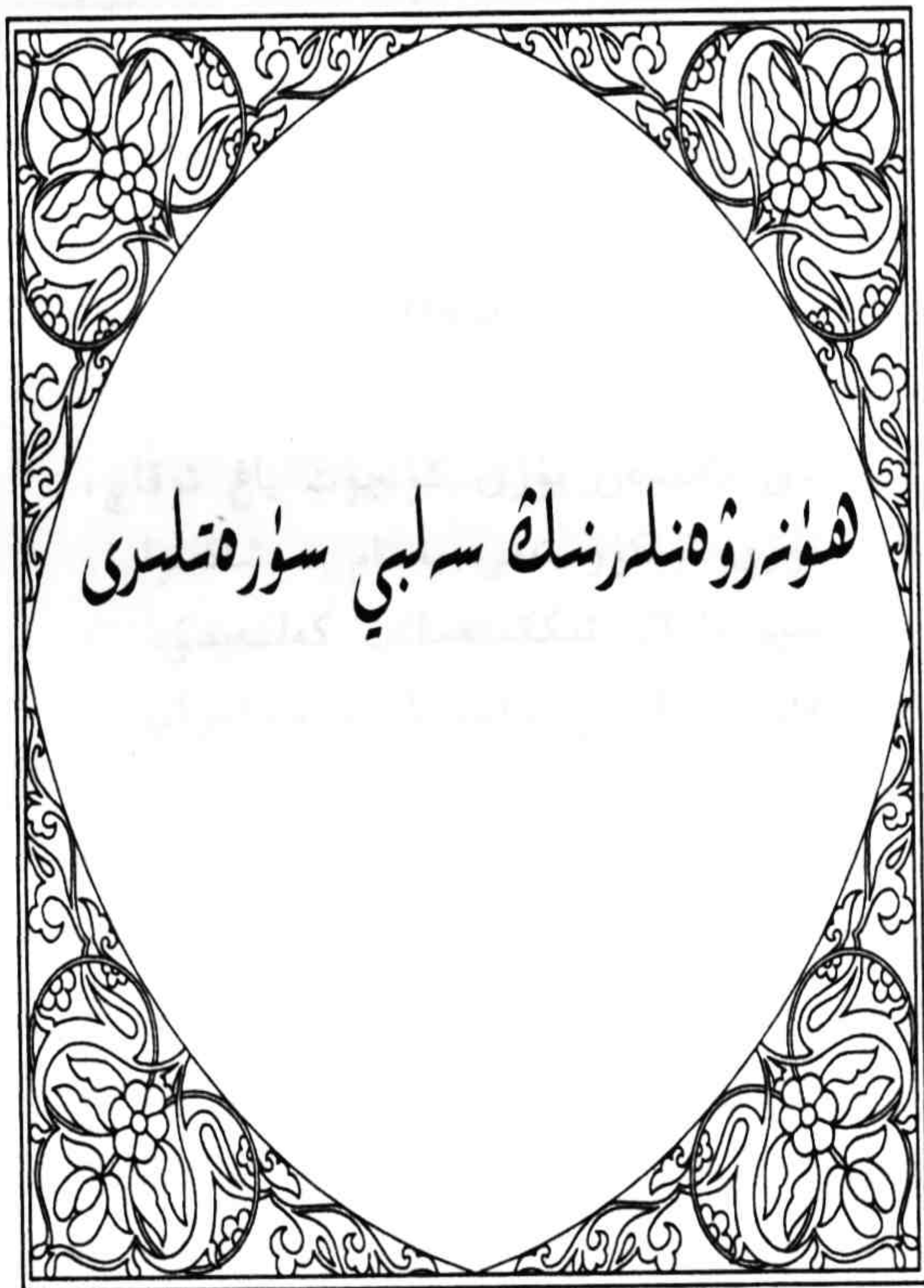
سەنئەتچى ئوغۇلمەن قولۇمدا قەلەم،
سەھنىدە مىڭ تۈرلۈك كارامىتىم بار.
جۇدۇنغا باش ئەگسەم ئۇ ماڭا ئەلەم،
يۈرەكتە قۇياشتەك ھارارىتىم بار.

سېسترا

نامىڭىزدۇر ئاق خالاتلىق پەرىشتە،
دەيمەن شۇڭا ئورنىڭىز بار ئەرشتە.
بىمار ئۈچۈن دەريا كەبى مېھرىڭىز،
ئادەم ئۈچۈن مەنە پەقەت كۈلۈشتە.

تەر

پېشانەمدىن تەپچىرىسە تەر،
ھالال مېھنەت - كەشپىيات ئۈچۈن.
ئاۋام شۇندا مىڭ ئاپىرىن دەر،
ھەربىر ئىجاد، ئىجتىھات ئۈچۈن.

ھۈنەرۋەنلەرنىڭ سەلبىي سۈرەتلىرى

ناۋاي

نان ياقىسەن يۈزى كۈنجۈت ياغ توقاچ ،
تۈزى ئۆتكۈر تەمى بەتتام - شاكىراپ .
خېرىدارلار ئىككىنچىلەپ كەلمەيدۇ ،
قاراپ باقماس داڭلىساڭمۇ ۋارقىراپ .

ئاشپەز

پاقلان گۆشى ئاشخانىسى دەپ قويۇپ ،
كالا گۆشى ئىشلەتكىنىڭ نېمىسى ؟
چۆچۈرە ۋە مانتاڭ خېمىر توپلىمى ،
ياقمايدىكەن خېرىدارغا قىممىتى ؟

ساتىراش

خىجىل قىلدىڭ خەخ ئالدىدا مېنىمۇ،
پاختا تېرىپ قويدۇڭ ئىست، بېشىمغا.
مايمۇن سىياق ياساپ ساقال - بۇرۇتنى،
ئۈستىراڭنى سالىدىڭ تېخى قېشىمغا.

چىقىمچى

باشقىلارنىڭ ئەمگىكىنى - ئەجرىنى ،
يوق قىلاي دەپ باشلىقىڭغا دادلايسەن .
ئۆزۈڭنىڭ كولاپ تەييار قىلغان ئورغا ،
چۈشۈپ كېتىپ ئۆز بويىنىڭنى قاتلايسەن .

تۇرمۇش كۆرۈنۈشلەرى

ھېچ بىلمىدىم

ھېچ بىلمىدىم بۇ ھاياتنىڭ سىرىنى،
تاپالمىدىم ماختايدىغان يېرىنى.
چۈشلىرىمدە گاداي بولدۇم، شاھ بولدۇم،
ياقتۇرمىدىم ياكى ئۇندىن بىرىنى.

دېھقان

ئەجرىدە ھەممىنى باققانمۇ دېھقان،
ئاۋامنىڭ كۆڭلىگە ياققانمۇ دېھقان.
ۋاپا ۋە ساداقەت مەردلىك خىسلىتى،
زېمىنغا مېھرى بۈپ ئاققانمۇ دېھقان.

تۇرمۇش

ھايات شاۋقۇن سالار ھەيۋەت،

مۇقامى ئاڭلىنار ھەر يان،

كۈلۈپ - يىغلاپلا ئۆتكەيمۇ،

جاھانغا تۆرىلىپ ئىنسان؟

بالامغا

سەن مېنىڭكى ئوماق پەرىشتەم،
تىنىقىم بار تىنىقلىرىڭدا.
بېلىق كەبى يايىرىغىن، كۈلگىن،
قىلىقىم بار قىلىقلىرىڭدا.

ھايات شەرھى

زەپمۇ كۆپ قىرلىق ئىكەن ئالەم ئىشى،
بەزىلەر تىمسال كۆپۈكنىڭ لەيلىشى.
بەزىدە ئويناپ - كۈلۈپ ئۆتكەنمۇ خوپ،
قاغۇرۇپ ياشاش ھايات ئەللەيلىشى.

مەنسىتمە سلىك

بۇزغۇن چېچىپ كۆۋەجىسە سەل،
كەلمەس مەڭگۈ ئوشۇقۇمغىمۇ.
ھەرنە ئىشتا باغلاغلىق بۇ بەل،
مۇشت ئۇرۇلسا تۇمشۇقۇمغىمۇ.

پۇلنى دەپ

چاچىنىم راست ھەر تەرەپكە پۇلنى دەپ،
راستىن ئېيتسام باغدىكى بىر گۈلنى دەپ.
سەپىرىمگە تىلىدىم ئاقىول ئۆزۈم،
پاھ، ياراملىق بولسا بىر، دۇلدۇلنى دەپ.

كارۋان

ماڭار كارۋان مەنزىلىگە يەتكۈچە،
ئىز قالدۇرۇپ يوللار ئارا ھەر تۈرلۈك.
ئوخشىمايدۇ ھاياتتىكى قىممىتى،
شۇنداقتىمۇ ئىز قالدۇرۇپ كەتكۈلۈك.

ھايات گۈلى

ئەقلىمىزدىن يارالغاندا تال،
ئېچىلىدۇ ھاياتنىڭ گۈلى.
ناۋائىيلەر شۇ گۈل ئىشقىدا،
ئەقىدىنىڭ كۈيچى بۆلبۈلى.

بالىلىقنى سېغىنىش

سېغىنىمەن بالىلىقتىكى —
تاتلىق كەچمىش - پادا باققاننى ،
كەپسىزلىكىم تۇتۇپ ، كەچلەردە
ئاي ، يۇلتۇزغا چالما ئاتقاننى .

بالىلىقنى ئەسلەش

بالىلىق چاغ ئەجەب گۈزەل - سۇمباتلىق ،
تالاي - تالاي شوخلۇقلارنى قىلغان بىز .
ئايىدىڭلاردا ئوينىغان تۇق مۆكۈشمەك -
قالغان ئۇندىن ئەسلىمىلەر گۈزەل ئىز .

ھەسرەتكە تەبىر

ھەسرەت نېمە ئۇ ئاچچىق كەچمىش،
دەرد - ئەلەمنىڭ مەنبەسى دېمەك.
بۇ دۇنيادا ياشىغانلارغا،
قايغۇ بىلەن شادلىق قوشكېزەك.

قەدىرلىك ھايات

ئىشكىنى چېكەر ئۆلۈم شەپسى،
ھەر ئىنساننىڭ پۈتسە ئۆمۈر كەپسى.
قەدىرلىسە ھاياتىنى بىلگەنلەر،
كېلەر ھۆرمەت، ئالقىش ئۈمىد مەپسى.

تۇرمۇش دېگەن

تۇرمۇش دېگەن بۇ چوڭ سەھنىدە
ئالقىشلايدۇ تىرىكنى تىرىك.
ئالتە كۈنلۈك ھايات تاپار قۇت،
قەدىرلىشىپ ئۆتسەك بەلگىلىك.

ھۇرۇن

سۆڭەك ئىزلەپ يۈرگەن ئىت كەبى،
ئۆتەر كۈنۈڭ لاغايلاپ - مەڭدەپ.
ئۆزۈڭ مېھنەت - ئەجىر قىلمىساڭ،
كىم بېرىدۇ بىر ناننى «يەڭ» دەپ.

ئادەم ئۈچۈن

ھەر نەرسىدە ئۆزگىچە خىسلەت،
بۇ دۇنيادا خىلمۇ خىل قىسمەت.
ئادەم ئۈچۈن سۆيگۈ گۈلىنى
ئېچىلدۈرۈش ھەممىدىن قىممەت.

بالىلىق ھەۋەس

نى كويلارغا سالىدىكەن بەس،
تەلپۈنگەنچە بالىلىق ھەۋەس.
شېرىن ھېسنى باغاشلاپ قانماي
ھەر دوقمۇشتا ئالىمەن نەپەس.

ھايات سىمفونىسى

سايە كەبى بىر گۈزەل ئارمان،
ئەگشىدۇ تۆت پەسىل ئوخشاش.
بۇ ھاياتنىڭ سىمفونىسى
يۈرەك بىلەن ئەسلىي رېتىمداش.

لەقەت ، ۋەتەن ئۆزى

ۋەتىنىم

پاك ئىشقىڭنى بۆشۈك قىلىپ ۋەتىنىم،
بۆلىۋەتتىم يۈرىكىمنى چەمبەرچاس،
بارلىقىمنى پەقەت ساڭا ئاتىدىم،
بولغاچ سۆيگۈڭ شۇنچە ئۇلۇغ - مۇقەددەس.

ھەقىقەت

تېپىلار جانانغا «جان» ئەسقاتقىلى،
بولمايدۇ جاننى پۇلغا تاپقىلى.
بىلىمىز ھەم بۇ ھەقىقەت ھەممىگە،
بۆك بىلەن بولماس قۇياشنى ياپقىلى.

ئەينەك

ھەقىقەت ئەبەدىي نۇرانە ئەينەك،
كۆرسەتمەس قارىنى زىنھار قىلىپ ئاق.
قاتتىق ۋە يۇمشاقنى سىنايدۇ ئېكەك،
ئىشەنمەي قالساڭ گەر ئوبدان قاراپ باق.

ۋەتىنىم

ۋەتىنىم ئانامسەن پەپىلەپ باققان،
قاراڭغۇ دىلىمغا نۇر چىراغ ياققان.
ئاتىۋان، دەرمانسىز بىر ئوغۇل ئىدىم،
جىسمىمغا ھەسسىلەپ كۈچ - مادار قاتقان.

تربىت تۇيغۇلىرى

تاغلار

بۈيۈك قامەت مەغرۇرلۇقۇڭدىن،
ئەجدادىمنىڭ ئىزى كۆرۈنەر.
ھەۋەس بىلەن ساڭا ھەر باقسام،
ئىپتىخاردىن قەلبىم سۆيۈنەر.

ئاسمان قىزى

ئىككى قىزى بار ئەزەلدىن ئاسماننىڭ،
بىرى قۇياش بىرى سۈزۈك تولۇن ئاي.
ئاي موڭلىنىپ ھەسرەت چېكىپ ئولتۇرسا،
قۇياش كۈلۈپ چىقار خوش چىراي؟

يۇرتۇم

غۇرۇرۇمنى ئويغاتقان ئاشۇ،
چەكسىز - چەكسىز ئېدىرلىق، قۇملۇق،
خىسلىتىڭدىن، مۇھەببىتىڭدىن،
پۈتەر كىتاب تۈمەن مىڭ توملۇق.

سەھرايىم

ئېچىلدى ھايات گۈلۈم تاپتى مۇراد،
پۇرىغاچ ساپ ھىدىڭنى گۈپۈلدەتتەپ.
ياشايمەن ئەركەككە خاس جۈرئەت بىلەن،
رەقىبلەر يۈرىكىنى پۈكۈلدەتتەپ.

مۇھەببەت - نەپرەت

بەردى ئەقىل، ۋىجداننىمۇ ھەم،
بىزگە تولۇق ئاتا تەبىئەت.
قوينى مۇنبەت قەدىردان تۇپراق،
زاكات بەردى مۇھەببەت - نەپرەت.

گۈزەللىك

ئاھ ئەجەبمۇ گۈزەل تاڭ سەھەر،
گىرىم قىلار شۇندا تەبىئەت.
پەرى كەبى سەھرا ۋە شەھەر،
ھەر قەلبىتە قوزغار مۇھەببەت.

ئاي

قۇياش پەرى شۇنداق گۈزەل بولغاچقا،
يۇلتۇزلارنى مارجان قىلىپ ئاستى ئاي.
ئۆزى كۆرمەي يۈزىدىكى داغلارنى،
دەر ماختىنىپ «مەن ئەجەبمۇ خوش چىراي».

تەبىئەت ئانا

رېئاللىققا كۈلۈپ قارايمەن،
رەزىللىككە ياغدۇرۇپ نەپرەت.
چىن ۋىجداننىڭ چارچىسى ئۆزۈم،
بۇ خىسلەتنى تۇغقان تەبىئەت.

سوئال

يېرىلمايدۇ تاغلار نېمىشقا؟
بولغاچقىمۇ قۇياشقا يېقىن.
چۆلدە نېچۈن ئۈندۈ يۇلغۇن
بولمىسا يا قېشىدا ئېقىن؟

مەنزىل سەنەم، مەن غېرىب

پاك ھېسلىرىم قۇچاقلىشار ئاي بىلەن،
مەن ھاياتتىن ئالغىنىمدا مۇكاپات.
مەنزىل سەنەم، مەن بىر غېرىب تەلپۈنگەن،
شۇ يوسۇندا ئۆتەر گۈلگۈن بۇ ھايات.

مۇھەببەت

مەن تۇغۇلغان مۇشۇ تۇپراققا

ئىستىقبالىم تاشلىدى سايە،

چۈنكى،

ئادەملىكنى بەرگەن ئۇ ماڭا.

تۆھپىكارلار قەبرىسى

نۇر بېرىدۇ ئاي بىلەن يۇلتۇز،
كۈندۈزلەردە جىلۋىدار قۇياش.
ئاشۇ ئاددىي قەبرىنى كۆرۈپ،
تۆكمەيدىكەن كىملەر قېنى ياش.

دەرياغا سۆز

ئەي دەريا ھەمىشە ئويناق ئاقىسەن،
شوخلۇقۇڭ تەپتىدىن شاۋقۇن ئاتىسەن.
خىسلىتىڭ، ئۇلۇغلۇق ھېكمەتلىرىڭدىن،
ھاياتلىق بابىغا ۋاراق ئاچىسەن.

كەڭ قورساقلىق

يۈرىكىمگە سىغار يەر شارى،
ئاسمىنىدا پارلايدۇ قۇياش.
سۈبھىلەردىن تارقالغان پاك نۇر
كۈچ بېرىدۇ ۋۇجۇدقا ئوخشاش.

بۇ — مېنىڭ مەنزىلىم

ئوڭ - سولۇمدا گۈل مېنىڭ گۈل - گۈل مېنىڭ،
باغدا خۇشۋاخ سايىرىغان بۆلبۈل مېنىڭ.
سەپىرىم قانچە ئۇزۇن ئاقىيول ھامان،
مەنزىلىمدە چاپچىغان دۆلدۈل مېنىڭ.

ئورمان

ئورمان - ئورمان ئاھ يېشىل ئورمان،
قۇچىقىڭغا ئاتتىم ئۆزۈمنى.
ئەگىز سۈيى بەرگەچكە دەرمەن،
قاماشتۇرۇپ ئالدىڭ كۆزۈمنى.

图书在版编目(CIP)数据

孤独的气息/穆汗莫德·艾合麦德著. —乌鲁木齐:
新疆青少年出版社, 2002. 10

ISBN 7-5371-4307-2

I. 孤… II. 穆… III. 诗歌—作品集—中国—当代—维吾尔语 (中国少数民族语言) IV. I227

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2002)第 073341 号

责任编辑： 艾尔肯·伊不拉音
伊力哈尔江·沙迪克
责任校对： 阿布列孜·阿巴斯
伊巴代提·亚森
封面设计： 米尔扎提·塔吉

孤独的气息(维吾尔文)

(诗歌集)

穆汗莫德·艾合麦德 著

新疆青少年出版社出版发行
(乌鲁木齐市胜利路100号 邮编：830001)

乌鲁木齐八家户彩色印刷厂印刷

850×1168 毫米 64 开本 2.5 印张

2002 年 10 月第 1 版 2002 年 10 月第 1 次印刷

印数：1—3000

ISBN7-5371-4307-2/I·2001 定价：5.00 元

如有印刷装订问题请直接同出版社调换

مۇقاۋىسىنى لايىھىلىگۈچى : مېرزات تاجى

ISBN7 - 5371 - 4307 - 2

I·2001(民文)定价:5.00 元

ISBN 7-5371-4307-2

9 787537 143073 >